

**УКАЗАНИЯ ЗА РАЗРАБОТВАНЕ НА
ДИПЛОМНА РАБОТА
ЗА СПЕЦИАЛНОСТ
АДМИНИСТРАЦИЯ И УПРАВЛЕНИЕ С ПРЕПОДАВАНЕ НА АНГЛИЙСКИ ЕЗИК
ЗА СТУДЕНТИ С УСПЕХ ОТ СЛЕДВАНЕТО НАД МНОГО ДОБЪР 5.00**

Разработването и защитата на дипломна работа представлява завършващ етап на обучението за придобиване на образователно-квалификационна степен “бакалавър”. Дипломната работа дава възможност на студентите да се доразвият, обогатят и насочат към решаването на практически въпроси. Този процес се съпътства със систематизиране на вече натрупаните знания, умения и навици, придаването на нови нюанси и тяхното теоретично интерпретиране и практическо априориране.

Дипломната работа трябва да демонстрира способността на автора да извършва изследване на определен проблем, да заема позиция за практическото му решаване и писмено да излага постигнатите резултати. Нейното съдържание не трябва да е преразказ на изучаван материал или сбор от части от книги и статии. Необходимо е да се представят различни гледни точки, подходи, методи и др., свързани с обекта и предмета на изследването.

I. ИЗБОР НА ТЕМА НА ДИПЛОМНАТА РАБОТА

Студентите избират **тема** съобразно своите интереси и възможности за провеждане на изследването и след консултация с научния ръководител. След окончателното формулиране на темата, студентите подават заявление до катедрата, в която работи научния ръководител.

Заглавието на дипломната работа трябва да е свързано с целта, обекта и/или предмета на изследването. То трябва да бъде кратко, конкретно и ясно формулирано.

II. ТЕХНОЛОГИЯ НА РАЗРАБОТВАНЕ НА ДИПЛОМНАТА РАБОТА

Успешното разработване на дипломна работа включва следните етапи:

- 1) Студентът изготвя библиографска справка и проучва основните литературни източници в избраната област. На тази основа той разработва примерен план на дипломната работа.
- 2) Примерният план се обсъжда и доуточнява с научния ръководител.

- 3) Студентът работи задълбочено върху изследването при постоянен контакт с научния ръководител и помощ от негова страна.
- 4) В предварително установения с научния ръководител срок, студентът предоставя на научния ръководител вариант на дипломната работа, която се коригира от научния ръководител.
- 5) Окончателният вариант на дипломната работа трябва да бъде подписан от научния ръководител.
- 6) В определения срок подписаните от научния ръководител дипломни работи се предават на административния секретар на катедрата, в която работи научния ръководител - „Публична администрация“ (каб. 5032) или катедра “Управление” (каб. 1047). Предоставят се два екземпляра на хартиен носител и 1 бр. електронен носител (с обозначени имена, специалност, факултетен номер, тема на дипломната работа).

III. СТРУКТУРА И СЪДЪРЖАНИЕ НА ДИПЛОМНАТА РАБОТА

Дипломната работа включва следните елементи: увод, изложение (структурирано в 2 – 3 глави), заключение, приложения и използвана литература. Съдържанието на отделните части на дипломната работа включва:

1. Увод (въведение) на дипломната работа

Уводът (въведението) се разработва в обем до 2 стандартни компютърни страници (30 реда по 60 знака). Уводът включва:

- **Актуалност на темата и обосновката ѝ**
- **Цел на дипломната работа**

Целта на дипломната работа трябва да бъде точно, ясно и кратко формулирана. Тя трябва да бъде свързана със заглавието на дипломната работа.
- **Задачи на дипломната работа**

Задачите уточняват целта и се използват за указване на конкретните елементи, чрез които поставената цел ще бъде постигната. Препоръчително е те да бъдат не повече от 4-5. Задачите могат да бъдат теоретични, методологически, методически и практически.
- **Ограничения**, които са предварително поставени и защо се налага да бъдат въведени (в случай, че това е необходимо).

2. Изложение

Дипломната работа обикновено съдържа 2-3 глави. Препоръчително е между отделните глави да има логически преход.

Условно съдържанието на отделните глави може да се представи по следния начин:

Първата глава като правило е с теоретичен характер. Тя включва:

- **Литературен обзор.** Авторът показва ориентацията си в проблематиката на базата на литературни източници, какво вече е постигнато или известно по въпросите, с които се занимава разработката.
- **Основни теоретични положения**, които представляват основа на разработката.
- **Цитират се виждания и мнения на автори** по предмета или по темата на дипломната работа.

Втората глава е посветена на методологическите и методическите проблеми, които представляват основа за провеждане на изследването. Тя включва:

- **Описание на методологията и методиката на изследването** – понятийни и емпирични индикатори, инструменти за набиране на първична информация, проект за използване на информацията и др.
- Описание на **начина**, по който е събрана първичната информация.
- Изясняване на **условията за провеждане на експеримента или наблюдението**, конкретизация на използваната методика, характеристика на участниците, уточнение на периода. При възможност работата се илюстрира с таблици, графики и др.

Третата глава е посветена на емпиричното изследване. В нея се представят резултатите от анализа, формулират се обобщенията и изводите, които позволяват да се постигне формулираната цел. Препоръчително е да бъде изразено личното мнение на автора относно възможностите за усъвършенстване на изследвания обект или процес въз основа на получените резултати.

Като правило чрез всяка глава се решават една или повече задачи, а чрез разработката като цяло се постига целта на дипломната работа.

Структурата на разработката трябва да бъде добре балансирана, т.е. като съдържание и обем елементите ѝ трябва да са равнопоставени. При оценяването на разработката практическата част има водещо значение.

3. Заключение

Заключението е с обем до 2-3 стр. То има подчертано творчески характер. В заключението се припомня целта на разработката и се посочва начина, по който тя е постигната. Извеждат се основните резултати и тенденции в развитието на изследвания обект или процес. Посочват се ключовите проблеми, идентифицирани в разработката и предложенията за тяхното разрешаване, включително се указва начинът, по който (евентуално) се/ ще се използват получените резултати в практиката.

4. Приложения

В приложенията се включват графики, схеми, таблици, въпросници, които са големи по обем. Приложенията могат да бъдат с помощно или с второстепенно значение за разработката. Ето защо не е нужно да бъдат привеждани в основния текст, за да не обременяват читателя с излишни подробности.

Приложенията трябва да бъдат номерирани поредно (Приложение №) като всяко приложение започва на нова страница.

Приложенията получават номер на съответната страница, отделно от номерата на страниците на основния текст. Като правило за целта се използват римски цифри или латински букви.

5. Използвана литература

В използваната литература се включват две групи литературни източници. В първата група се посочват заглавия, които са непосредствено използвани и цитирани в разработката. Във втората група се включват издания, които са допринесли пряко или косвено за подготовката на автора като специалист в изследваната област. При това списъкът с литература трябва да бъде разнообразен, т.е. той да съдържа монографии, учебници, списания, сайтове и др.

Използваната литература се подрежда по азбучен ред според фамилните имена на авторите. Първо се изреждат и номерират източниците на кирилица, а след това – на латиница. Накрая се поставят използваните нормативни актове и Интернет сайтове.

При изброяването на използваните **издания** трябва да се посочи следната информация:

- фамилното име на автора, инициалите или първото му име;
- заглавие на книгата;
- поредност на изданието (освен ако не е първо);
- име на издателството;
- място на издаване (град);
- година.

Например,

При един автор:

Армстронг, М., Наръчник за управление на човешките ресурси. Делфин Прес, Бургас, 1993.

При двама или трима автори:

Дженингс, Дж., Л. Хотън, Не големите изяждат малките, а бързите поглъщат бавните. Изд. "Класика и стил", С., 2001.

За използваните **списания и вестници** се дава следната информация:

- 1) *фамилното име на автора, инициалите на първото му име;*
- 2) *заглавието и подзаглавието на статията, поставени в кавички;*
- 3) *името на списанието или вестника;*
- 4) *година на издаване;*
- 5) *номер и година на броя;*
- 6) *номер на страниците на използваната статия.*

Например,

Van Earde, Wendelien, "Procrastination at Work and Time Management Training", The Journal of Psychology, 2003, Vol.3, No.2, pp. 421 – 434.

Пример за библиографиране на **уебсайт**:

http://www.vivacom.bg/bg/residential/about_us/company_information - достъпен на дата ...

6. Позовавания и цитирания

Позоваванията означават дадена идея да не се цитира дословно. За целта в скоби се посочват авторът и годината на източника от списъка на използваната литература.

Пример: В резултат на проведения задълбочен анализ на стопанската практика Армстронг (Армстронг, 1993) предлага усъвършенстване на подходите за управление на човешките ресурси...

При *цитиранията* се привеждат точните думи на автора в кавички и под линия се посочват името на автора, точното наименование на публикацията, издателство, година и страница, където се намира цитираният текст. При това цитиранията се номерират, като съответният цитат и указанието под линия трябва да бъдат на една и съща страница. Цифровата поредност при индексирание може да се прави по отделни страници, по глави (раздели) или общо за цялата разработка. Препоръчително е последното.

7. Обем на дипломната работа

Препоръчителният обем на дипломната работа е около 50-60 стандартни страници. Приложенията не влизат в този обем. Прекалено големият обем създава риск за отклоняване на автора от избраната тема, за недостатъчно концентриране върху изследваните въпроси и др. От своя страна, малкият обем би могъл да се дължи на незадоволително изследване на избраната проблематика.

Препоръчително е дипломната работа да бъде добре структурирана с различни равнища на заглавия, които трябва да бъдат номерирани. При това приемливо е да се работи до три равнища на заглавия, които отговорят на логическата йерархия в изследваната проблематика.

8. Стил на дипломната работа

Дипломната работа се разработва на английски език. Стилът на изложението на разработката е академичен. Текстът не трябва да съдържа правописни и пунктуационни грешки.

IV. ТЕХНИЧЕСКО ОФОРМЛЕНИЕ НА ДИПЛОМНАТА РАБОТА

Стандартната машинописна страница е с обем 1800 знака: 30 реда по 60 символа на ред. Разработката трябва да бъде разпечатана на хартия А4. Полета: горе – min. 20 mm, долу – min. 20 mm, дясно – min. 20 mm; ляво – min. 25 mm (в зависимост от обема и начина на подвързване).

Препоръчва се за основния текст да се използват Times New Roman, Ariel или Courier New, 12 - 14 pt; разстояние между редовете: 1.5; подравняване на параграфите: двустранно (Alignment: Justified). За заглавията на отделните части следва да се използва удебелен шрифт и центриране. За бележките под линия е препоръчително да се използва шрифта на основния текст, размер 10 pt., междуредие Single. 8

1. Задължителни елементи на титулната страница на дипломната работа

УНИВЕРСИТЕТ ЗА НАЦИОНАЛНО И СВЕТОВНО СТОПАНСТВО Факултет „УПРАВЛЕНИЕ И АДМИНИСТРАЦИЯ“
ДИПЛОМНА РАБОТА
НА ТЕМА: .....
Дипломант: <i>Трите имена и факултетен номер</i> <i>Специалност</i>
Научен ръководител: <i>Звание и име на ръководителя</i>
София, ... год.

2. Съдържанието на дипломната работа се поставя след титулната страница. То трябва да включва заглавията на главите, разделите и параграфите във всяка глава, като за всички заглавия се посочват съответните им страници (с арабски цифри). Главите, разделите и параграфите се разграничават ясно: номерират се последователно с римски или арабски цифри, или комбинирано, в зависимост от обема или спецификата на съдържанието. Недопустимо е несъответствие между отразената в съдържанието структура и тази в самата дипломна работа.

3. Графиките и таблиците трябва да бъдат озаглавени и номерирани. Заглавието трябва да се постави над графиката или таблицата и да бъде дясно подравнено. Препоръчително е номерирането на графиките и таблиците да бъде свързано с номера на главата. За всяка фигура, таблица, формула и т.н., които не са собствено дело на автора, трябва да се укаже източникът (авторът). Формулите се изписват на отделен ред. Всяка формула трябва да има обяснение на символиката на отделни редове.

V. ПУБЛИЧНА ЗАЩИТА НА ДИПЛОМНАТА РАБОТА

Публичната защита на дипломната работа се провежда на английски език. Дипломантът получава рецензията на дипломната работа в определения срок от техническия секретар на катедра „Публична администрация“ (каб. 5032) или катедра „Управление“ (каб. 1047).

Дипломантът подготвя кратко експозе, в което представя *целта на разработката*, *нейното съдържание* и *изводите*, до които е достигнато чрез разработената дипломна работа. В края на своето изложение дипломантът дава отговори на въпросите и критичните бележки, посочени в рецензията на дипломната работа (в рамките на 3-5 мин.). След това Комисията по провеждане на публичната защита може да зададе допълнителни въпроси, на които дипломантът следва да даде обосновани отговори.